EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 27.6.2024
COM(2024) 259 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET OCH EUROPEISKA CENTRALBANKEN

om genomförandet och resultaten av Perikles IV-programmet för skydd av euron mot förfalskning 2023

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET OCH EUROPEISKA CENTRALBANKEN

om genomförandet och resultaten av Perikles IV-programmet för skydd av euron mot förfalskning 2023

1. Allmänt

Perikles IV-programmet (*programmet*) är ett program för utbyte, stöd och utbildning för att skydda euron mot förfalskning. Det ersätter Perikles 2020-programmet som löpte under perioden 2013–2020 och Periklesprogrammet som löpte under perioden 2002–2013. Programmet inrättades genom **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/840 av den 20 maj 2021**[1]**. Tillämpningsområdet utvidgades till att även omfatta icke deltagande medlemsstater genom rådets förordning (EU) 2021/1696 av den 21 september 2021**[2]. I förordning (EU) 2021/840 fastställs programmets löptid till den 31 december 2027. Enligt **artikel 12.3 i förordningen** ska kommissionen varje år informera Europaparlamentet och rådet om programmets resultat. Denna årsrapport tillgodoser detta krav för år 2023. I rapporten finns information om genomförandet av Perikles IV-programmet och de åtaganden som ingåtts under 2023 samt om genomförandet under 2023 av åtgärder för vilka åtaganden ingåtts under den föregående programperioden.

2. Åtaganden inom det årliga arbetsprogrammet för 2023

Den årliga budgeten för programmets genomförande för år 2023 fastställdes till 667 060 euro och finansierades genom budgetpost 06.030100[3] i Europeiska unionens allmänna budget för 2023. Totalt ingicks åtaganden för 666 252,15 euro under 2023, dvs. 99,88 % av den totala budgeten. Programmet genomförs via medfinansierade åtgärder (bidrag) från medlemsstaternas behöriga myndigheter och genom åtgärder som organiseras direkt av kommissionen (*kommissionsåtgärder*). I det totala åtagandebeloppet ingår också ett åtagande på 26 328 euro för att delvis täcka de årliga kostnaderna för att använda verktyget eGrants, ett helt elektroniskt (papperslöst) bidragsförvaltningssystem[4]. Utöver driftsposten gjordes 200 000 euro tillgängliga under budgetpost 06.010200[5] i Europeiska unionens allmänna budget. Av detta belopp anslogs 175 115,50 euro för stödåtgärder såsom halvtidsutvärderingen av programmet och den återstående delen av den årliga eGrants-avgiften[6]. I synnerhet anslogs 156 502,50 euro för halvtidsutvärderingen av Perikles IV-programmet. I artikel 13 i Perikles IV-förordningen anges att halvtidsutvärderingen av Perikles IV-programmet ska genomföras senast fyra år efter det att programmet började genomföras, dvs. 2021. I halvtidsutvärderingen (för 2021–2023) kommer det bland annat att

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/840 av den 20 maj 2021 om inrättande av ett program för utbyte, stöd och utbildning för att skydda euron mot förfalskning under perioden 2021–2027 (*Perikles IV-programmet*) och om upphävande av förordning (EU) nr 331/2014.

[2] Rådets förordning (EU) 2021/1696 av den 21 september 2021 om utvidgning av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/840 om inrättande av ett handlingsprogram för utbyte, stöd och utbildning med avseende på skydd av euron mot förfalskning för perioden 2021–2027 ("Perikles IV-programmet") till att även omfatta icke deltagande medlemsstater.

[3] Budgetpost 06.030100: Skydd av euron mot förfalskning

[4] Hela beloppet för användningen av verktyget eGrants var 44 941 euro.

[5] Budgetpost 06.010200: Stödutgifter för skydd av euron mot förfalskning.

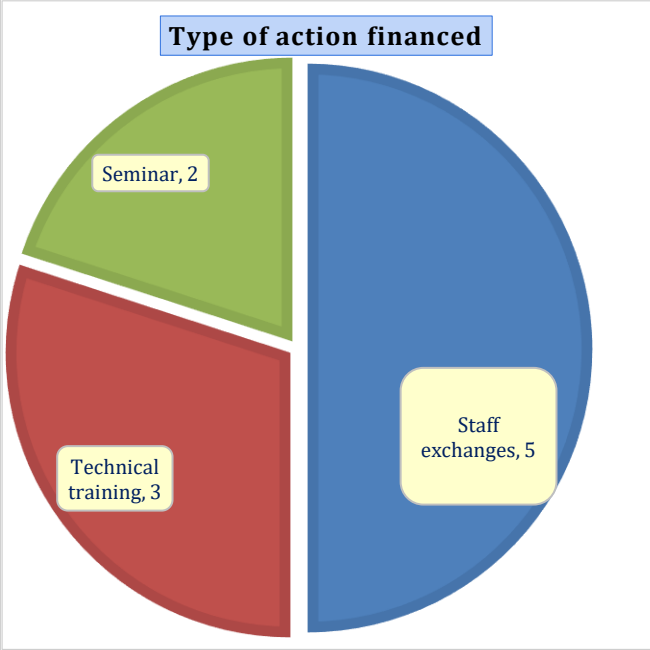
[6] Återstående 24 844,50 euro överfördes till GD Budget.

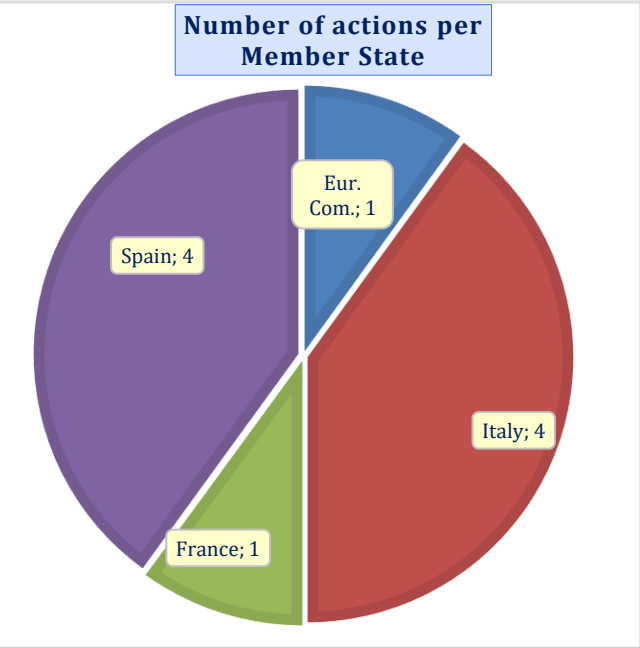
göras en bedömning av hur väl programmets mål har uppnåtts i förhållande till kriterierna ändamålsenlighet, effektivitet, relevans, samstämmighet och EU-mervärde.

Programmets genomförande återspeglar medlemsstaternas och kommissionens åtagande att skydda euron mot förfalskning. Diskussionerna om den årliga strategin vid mötena i expertgruppen mot euroförfalskning innebar att man kunde ingå åtaganden motsvarande 99,88 % av den totala budgeten under 2023. Genom programmet anslogs medel för sammanlagt tio projekt[7]: Nio bidrag beviljades på grundval av ansökningar från de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, och en kommissionsåtgärd finansierades.

Kommissionens åtgärd genomfördes 2023 och ett bidrag genomfördes delvis under 2023, medan de återstående bidragen kommer att genomföras fullt ut under 2024 och därefter.

Diagram I och II: Typ av åtgärd som finansierats och antal åtgärder per medlemsstat (åtgärder för vilka åtaganden ingåtts under 2023, se bilaga I)

Det är värt att notera att Italien och Spanien, två av de medlemsstater som drabbats mest av euroförfalskning, återigen beviljades Periklesbidrag detta år.

De åtgärder för vilka åtaganden ingicks under 2023 består av fem personalutbyten, tre tekniska utbildningar och två seminarier. Dessa åtgärder ska genomföras både inom och utanför EU, beroende på de specifika behov som finns när det gäller att skydda euron mot förfalskning. Sedan programmet inleddes har det regionala samarbetet stärkts ytterligare genom åtgärder som innefattar regioner i världen som är särskilt viktiga i kampen mot förfalskning.

3. Genomförande av åtgärder under 2023[8]

Översikt

[7] I bilaga I finns en samlad översikt över Periklesåtgärder för vilka åtaganden ingåtts under 2023.
[8] I bilaga II finns en samlad översikt över de Periklesåtgärder som genomförts under 2023.

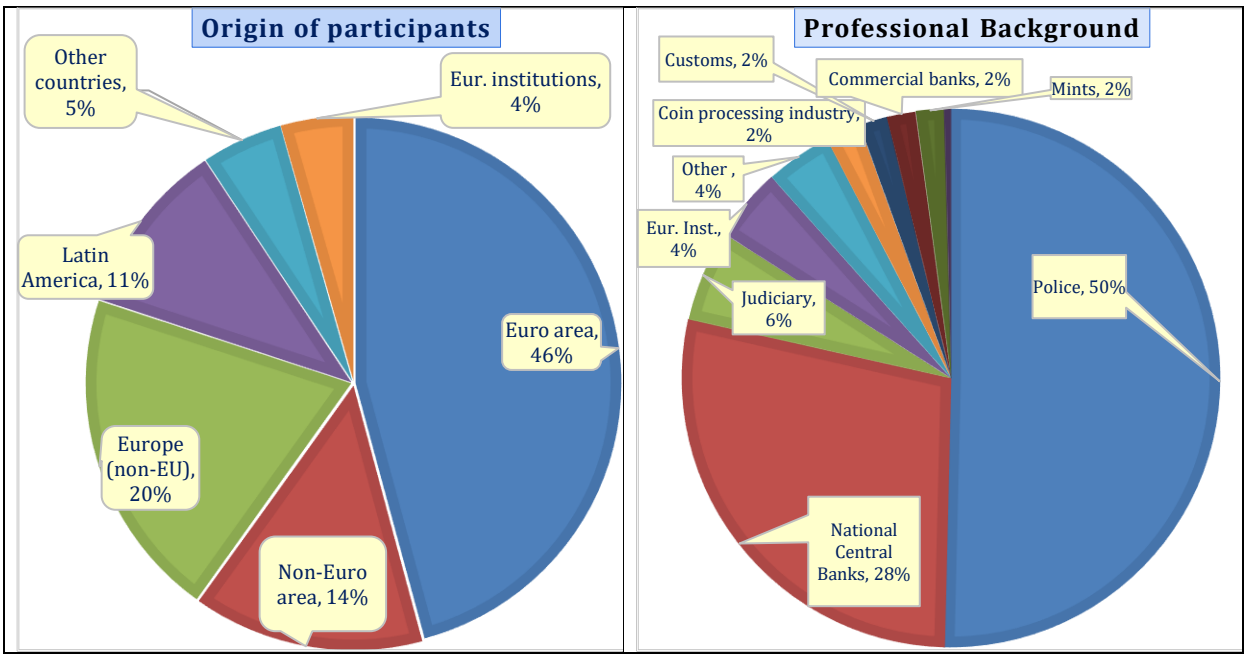
I det här avsnittet analyseras genomförandet av samtliga åtgärder som finansierats genom Periklesprogrammet under kalenderåret 2023. Därför ingår genomförandet av såväl de åtgärder för vilka åtaganden ingåtts inom ramen för Perikles IV-budgetarna för 2021, 2022 och 2023 (sex bidrag och två kommissionsåtgärder) som de åtgärder för vilka åtaganden ingåtts inom ramen för föregående Perikles 2020-budgetar (tre bidrag). På så sätt betonas programmets kontinuitet när det gäller utformningen, och det återspeglar även Periklesprogrammets effektivitet när det gäller att skydda euron mot förfalskning genom åtgärder som genomförs årligen.

Under 2023 genomfördes tretton åtgärder som finansierades genom Periklesprogrammet, däribland

- Italiens genomförande (delvis) av en bidragsåtgärd för vilka åtaganden ingåtts under 2023,
- medlemsstaternas genomförande av sex bidragsåtgärder för vilka åtaganden ingåtts under perioden 2021–2022; dessa åtgärder genomfördes av Spanien (tre åtgärder), Kroatien (två åtgärder) respektive Italien (en åtgärd),
- medlemsstaternas genomförande av tre bidragsåtgärder för vilka åtaganden ingåtts under perioden 2019–2020; dessa åtgärder består av flera etapper (dvs. personalutbyten och seminarier) under mer än ett kalenderår och genomfördes delvis av Italien, Rumänien respektive Frankrike,
- genomförandet av tre upphandlade kommissionsåtgärder (ett åtaganden gjordes 2023).

Åtgärderna ovan består av sju personalutbyten, två konferenser och fyra tekniska utbildningar (se även avsnitt två ovan). Uppskattningsvis 526 experter deltog i ovannämnda åtgärder.

Diagram III och IV: Deltagarnas ursprung och yrkesbakgrund (åtgärder som genomfördes under 2023, se bilaga II)[9]

När det gäller ursprung kommer deltagarna från 54 länder. De flesta praktikanterna (80 %) är europeiska deltagare: 46 % kom från medlemsstater i euroområdet, 14 % från medlemsstater utanför euroområdet och 20 % från europeiska länder utanför EU; 11 % av praktikanterna kommer från Latinamerika. Representanter för de europeiska institutionerna utgör 4 % av deltagarna medan 1 % kommer från Afrika och Mellanöstern och 5 % från andra regioner.

När det gäller deltagarnas yrkesbakgrund kommer 50 % av det totala antalet deltagare från polismakten. Detta stora deltagande beror på att det är polismyndigheterna som utgör frontlinjen i insatserna mot förfalskning av euron, och polispersonalen inbegriper både utredare och tekniker. Andra deltagarkategorier står för 50 % av det totala antalet deltagare, varav experter från de nationella centralbankerna står för 28 % och utgör således den näst största gruppen deltagare. Liksom under 2022 inriktades flera åtgärder under 2023 på centralbankernas deltagande. Bland deltagarna fanns också personer från rättsväsendet (6 %), EU: institutionerna (4 %), myntverk (2 %) och tullmyndigheter (<2 %), vilket återspeglar den stora diversifieringen i fråga om deltagarnas yrkesbakgrund. Genomförandet av kommissionsåtgärden ”femte mötet för plattformen 1210” innebar ett högt deltagande av företrädare för industrin för myntsorteringsmaskiner (2 %) för femte året. Detta är en fortsatt bekräftelse på att den privata sektorn är en viktig aktör i kampen mot förfalskning. Genomförandet av programmet, med en hög grad av diversifiering, uppfyller därmed de gränsöverskridande och tvärvetenskapliga dimensioner som krävs enligt förordning (EU) nr 2021/840.

Höjdpunkter under genomförandet 2023

[9] Alla uppgifter rör både de åtgärder som finansierats inom ramen för Perikles IV-programmet och de åtgärder som finansierats inom ramen för Perikles 2020-programmet.

Det regionala och internationella samarbetet i sydöstra Europa och Latinamerika kunde bibehållas och stärkas ytterligare inom programmet under 2023:

- Flera åtgärder i Periklesprogrammet under 2023 genomfördes med fokus på uppmuntran av och fortsatt starkt samarbete mellan behöriga nationella myndigheter i sydöstra Europa. Detta omfattade två åtgärder (personalutbyten) som anordnades av den italienska byrån för bekämpning av penningförfalskning *Comando Carabinieri Antifakficazione Monetaria*, konferenser som anordnades av italienska finanspolisen *Guardia di Finanza* och den rumänska polisen, samt den femte konferensen för Balkannätverket för skydd av euron, som anordnades av Kroatiens nationalbank och vars syfte var att främja ett närmare samarbete mellan länderna i sydöstra Europa. I kommissionsåtgärden om utbildning om skydd av euron mot förfalskning i Chișinău (Moldavien) samlades deltagare från de behöriga myndigheter som huvudsakligen berörs och som arbetar med att skydda valutor (inklusive euron) mot förfalskning i Moldavien: Polis/inrikesministerium, nationalbank, domstolsväsende och tull.
- Den spanska centralbankens utredningsbyrå *Brigada de Investigación del Banco de España* anordnade en kurs om penningförfalskning för experter från latinamerikanska länder, där myndigheter från 15 latinamerikanska länder sammanträdde i Bogotá i Colombia. Insatsen främjade åtgärder för att skydda euron mot förfalskning i latinamerikanska länder som kan vara mottagliga för sådan förfalskning. Med denna åtgärd stöddes också inrättandet av och verksamheten vid nationella centralkontor mot penningförfalskning i de deltagande länderna. Ett sådant nationellt centralkontor inrättades av Argentina med utgångspunkt i en tidigare utbildning med ett liknande upplägg.

Genomförandet av programmet under 2023 har också kännetecknats av flera åtgärder inriktade på den aktuella utvecklingen för att bekämpa penningförfalskning:

- En prioritering som tas upp i flera åtgärder är bekämpningen av högkvalitativa klasser av förfalskningar, genomförandet av förordning (EU) nr 1210/2010 och hanteringen av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation. Insatser med fokus på detta var bland annat en utbildning om analys av falska mynt för tekniska experter som anordnades av *Banco de España*, samt det femte 1210-plattformsmötet som anordnades som en kommissionsåtgärd och som samlade berörda parter från industrin för myntsorteringsmaskiner och nationella centrum för myntanalys. Under 2023 slutfördes också studien Nanoguard 3, utveckling och industrialisering av mynt som omfattas av hög säkerhet. Denna studie, som omfattar myntverk från Österrike, Frankrike och Tyskland med det franska myntverket *Monnaie de Paris* som sin främsta initiativtagare, är ytterligare ett steg mot att stärka euromyntens säkerhetsdetaljer.
- Flera åtgärder har vidtagits för att hantera hotet från internet/darknet när det gäller förfalskning av euron, bland annat tillgången till sedlar med ändrad design. Personalutbyten och teknisk utbildning, som den som anordnades av italienska byrån för bekämpning av penningförfalskning gällande personalutbyte om utredningsmetoder mot penningförfalskning (SEITACC-2), och den spanska centralbankens utredningsbyrås kurs om penningförfalskning för experter från

latinamerikanska länder 2023, hade spridning av falska pengar på darknet/internet som en av sina huvudpunkter.

Den upphandlade studien om filminspelningspengar, rekvisitaprodukter och andra sedlar med ändrad design hade ett allmänt mål att komplettera och vidareutveckla resultaten av de analyser som hittills genomförts av Europeiska kommissionen, ECB och Europol. I studien gjordes en fullständig kartläggning av produktion, spridning och ibruktagande av filminspelningspengar, rekvisitaprodukter och andra sedlar med ändrad design i EU och i internationella sammanhang. I samband med detta analyserades i studien europeiska, nationella medlemsstaters och tredjeländers brottsbekämpande och rättsskipande metoder för detta fenomen. Avsikten var att uppmuntra till en gemensam strategi på EU-nivå för att motverka detta hot.

4. Övervakning av kvantitativa och kvalitativa indikatorer

Enligt artikel 12.3 i förordning (EU) 2021/840 ska denna rapport beakta Perikles IV-programmets kvantitativa och kvalitativa indikatorer. De årliga uppgifterna för dessa indikatorer är följande:

1. **Antalet falska eurosedlar och euromynt som har upptäckts (476 000 sedlar 2023 / 414 406 mynt 2023):** Målet för denna indikator är att hålla antalet upptäckta falska eurosedlar och euromynt under kontroll inom intervallet +/-5 % jämfört med genomsnittet 2014–2020 (671 000 respektive 174 112). Antalet förfalskade sedlar är färre och antalet mynt är fler än väntat. Det bör dock noteras att kopplingen mellan programmet och dessa indikatorer endast är indirekt, eftersom en rad externa faktorer spelar en viktig roll i utvecklingen av indikatorerna. Dessa externa faktorer inbegriper framsteg i polisutredningar och mängden förfalskningar.
2. **Antalet förfalskningsverkstäder som har stängts (nio under 2023):** Målet för antalet stängda förfalskningsverkstäder är att hålla antalet under kontroll med i genomsnitt +/-10 % jämfört med 2019 (22). Antalet förfalskningsverkstäder som stängdes under 2023 är lägre än väntat. I indikator 1 förklaras att kopplingen mellan programmet och denna indikator bara är indirekt eftersom en rad externa faktorer spelar en viktig roll i utvecklingen av indikatorerna.
3. **Antalet enskilda behöriga myndigheter som har lämnat in ansökningar till programmet (åtta under 2023):** Målet med denna indikator är att mäta nationella behöriga myndigheters intresse för programmet. Målet för 2024 är 12 och målet för 2027 är 24. Det faktum att antalet enskilda sökande under det tredje genomförandeåret nådde 70 % av milstolpen för 2024 ligger i linje med förväntningarna.
4. **Graden av tillfredsställelse hos deltagare i de åtgärder som finansieras genom programmet (98,97 % under 2023):** Denna indikator mäter kvaliteten på utbildningarna enligt deltagarnas uppfattning. Målet är 75 %. Andelen positiv återkoppling är betydligt högre än målet.
5. **Återkoppling från deltagare som redan har deltagit i tidigare Periklesåtgärder om programmets inverkan på deras verksamhet för att skydda euron mot förfalskning (98,31 % under 2023):** Denna indikator mäter hållbarheten hos programmets åtgärder. Målet är 75 %. Andelen positiv återkoppling är betydligt högre än väntat.

5. Sammanfattning och fortsatt arbete

Perikles IV-programmet fortsätter i likhet med det tidigare programmet att vara ett viktigt och effektivt medel i kampen mot förfalskning. Programmet utgör grunden för stöd till studier, till att bibehålla och utveckla samarbete och till att utbyta bästa praxis mellan alla aktörer som är engagerade i att bekämpa förfalskningar av euron. Detta bekräftas även av det faktum att 99,88 % av den totala budgeten utnyttjades under 2023, vilket återspeglar medlemsstaternas intresse av programmet.

Kommissionen ger fortlöpande information till expertgruppen mot euroförfalskning om resultaten av de åtgärder som fått stöd enligt programmet. Expertgruppen mot euroförfalskning höll tre möten under 2023. Programmet uppvisar en hög grad av samstämmighet och komplementaritet med andra relevanta program och åtgärder på unionsnivå eftersom det uteslutande är avsett att skydda euron genom att förebygga och bekämpa en särskild form av organiserad brottslighet, nämligen förfalskning av euron. Denna komplementaritet förefaller tydlig när det gäller instrumentet Taiex (***Byrån för tekniskt bistånd och informationsutbyte***), som förvaltas av generaldirektoratet för grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar och som oftast används i samband med anslutningsförhandlingar, och instrumentet för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering[10], som förvaltas av generaldirektoratet för migration och inrikes frågor och som är inriktat på att förhindra och bekämpa brottslighet i allmänhet. Efter att penningförfalskning tagits med som en prioritering i Empacts operativa handlingsplan[11] samarbetar kommissionen nära med Empacts ledare för att maximera komplementariteten mellan de två finansieringskällorna.

Utifrån resultaten av genomförandet av programmet och fortlöpande analyser av framväxande hot som diskuterats i expertgruppen mot euroförfalskning är prioriteringarna för 2024 följande[12]:

- Att stödja verksamheter som syftar till att förbättra samarbetet bland de medlemsstater som är särskilt utsatta för framställning och spridning av falska pengar.
- Att främja samarbete med myndigheterna i de tredjeländer i vilka det finns misstanke om eller belägg för att det framställs falska euro.
- Att upprätthålla en effektiv ram för skydd av euron i sydöstra Europa.
- Utveckling inom särskilda ämnesområden:
    - Spridning av falska pengar och högkvalitativa komponenter på darknet samt *filminspelningspengar* och *rekvisitaprodukter* online (däribland sedlar med ändrad design).
    - Stöd för inrättande/förstärkning av nationella centralkontor.

[10] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 513/2014 av den 16 april 2014 om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd till polisarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering och om upphävande av rådets beslut 2007/125/RIF (EUT L 150, 20.5.2014, s. 93).

[11] Empact (Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot) är ett säkerhetsinitiativ som drivs av EU:s medlemsstater i syfte att identifiera, prioritera och hantera hot från organiserad och grov internationell brottslighet. År 2021 blev Empact ett permanent instrument, i enlighet med rådets slutsatser om fortsättning på permanent basis av EU:s policycykel avseende organiserad och grov internationell brottslighet. Bulgarien är den ledande medlemsstaten för Empacts prioritering *Immaterialrättsbrott, varu- och penningförfalskning*.

[12] Prioriteringarna i programmet för 2024 är en viktig del i det årliga arbetsprogrammet, som bifogas KOMMISSIONENS BESLUT av den 30 januari 2024 om finansieringen av Perikles IV-programmet och antagandet av det årliga arbetsprogrammet för 2024, C(2024) 474 final.

- Euromynt: Bekämpning av högkvalitativa klasser av förfalskningar, genomförandet av förordning (EU) nr 1210/2010 och hanteringen av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation.